

.....
сталось, то нам належить засвоїти цей урок невігластва, щоб він не повторився, і, залучаючи весь відповідний науковий потенціал, повернути, де це необхідно і можливо, первісну цілісну картину найменувань. Сьогодні це завдання ускладнюється ще й тією жорстокою обставиною, що з карти України, в тому числі й Вінниччини, кожного року щезають цілі села, а з ними й їхні назви і пам'ять про них.

До проблеми перейменувань населених пунктів дотичні й інші: перейменування вулиць, майданів, шкіл, підприємств, установ культури тощо; доцільність існування певних пам'ятників, музеїв. Усе це разом, на нашу думку, потребує усвідомленого, зваженого і науково обґрунтованого вирішення і допоможе, зокрема, увиразнити власну ідеологічну політику української держави на сучасному етапі її розвитку.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Грушевський М. Барське староство. Історичні нариси (XV-XVIII ст.) – Львів, 1996. – 623 с.
2. Історія міст і сіл УРСР. Вінницька область. – К., 1972, – 778с.

А.М. Подолінний ПЕРЕИМЕНОВАНИЯ КАК СОСТАВНАЯ ЧАСТЬ ИДЕОЛОГИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКИ ГОСУДАРСТВА В ПРОШЛОМ И НАСТОЯЩЕМ

Статья посвящена проблеме переименования населённых пунктов в Украине, в частности в Винницкой области, в XX ст., осуществлённым советским режимом, и подчёркивает необходимость возобновления той части названий, которые принадлежат к культурно-духовному наследию народа.

Ключевые слова: коммунистическая идеология, колониальное положение, переименование, возобновление названий.

A.M. Podolina RENAMING AS COMPONENT OF IDEOLOGICAL STATE POLICY IN THE PAST AND PRESENT

The article is devoted to the problem of Ukrainian (particularly in Vinnytsya region in the 20th century) settlements rename which was realized by the Soviet regime, and underlines the necessity of renewal of those titles which belong to the cultural-spiritual legacy.

Keywords: Communist ideology, colonial statement, rename, titles renewal.

УДК 330.322.1:502.13

О.В. Прокопенко, О.В. Кліменко

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

У статті досліджено особливості інноваційно-інвестиційного забезпечення сталого розвитку. Виділено основні обмеження інноваційно-інвестиційного забезпечення сталого розвитку. Обґрунтовано основні напрями, що сприяють покращенню інноваційно-інвестиційного середовища.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційні процеси, сталий розвиток, інноваційна активність, екологізація.

Останнім часом більшість країн планети увійшли в стан еколого-економічної кризи, в умовах якої особливої загрози набуває екологічна ситуація: брак коштів зумовлює недостатнє фінансування важливих сфер суспільного життя, а також інновацій, упровадження яких є необхідною умовою підвищення рівня суспільного виробництва та споживання. Створення умов для сталого розвитку вимагає якісного використання інвестиційних ресурсів, у першу чергу їх інноваційного спрямування.

Реалізація масштабних перетворень в українській економіці, пов'язаних із формуванням стабільних ринкових відносин і переходом на шлях соціально орієнтованого технологічного розвитку, вимагає значної активізації інноваційно-інвестиційних процесів на всіх ієрархічних рівнях управління. Світові тенденції розвитку економіки свідчать, що за сучасних умов неможливо забезпечити сталий розвиток країни та істотне підвищення добробуту її народу без упровадження інноваційної моделі розвитку національної економіки. Але в умовах трансформації економіки України продовжують діяти фактори, які стримують інноваційно-інвестиційні процеси, що потребує дослідження цього питання.

Активізація інноваційних процесів, пов'язаних у першу чергу з технологічним розвитком виробництва, є одним із найбільш стабільних та ефективних джерел забезпечення

сталого соціально-економічного розвитку держави і регіонів, підвищення їхньої конкурентоспроможності у світовій економічній системі. Найбільш розвинені країни, такі як США або Японія, за рахунок фактора науково-технічного прогресу забезпечують від 65 до 80% приросту національного доходу [1].

Концептуальним засадам значення інноваційно-інвестиційних процесів у формуванні сталого розвитку останнім часом присвячується досить багато наукових праць. У ході дослідження інноваційного та інвестиційного забезпечення сталого розвитку вагомих наукових результатів досягли провідні вітчизняні та зарубіжні науковці – Буркинський Б.В., Веклич О.О., Геєць В.М., Гринів Л.С., Ілляшенко С.М., Мельник Л.Г., Рассаднікова С.І., Реймерс М.Ф., Харічков С.К., Хлобистов Є.В. Шевчук В.Я та ін. Проте при всій значимості отриманих ними результатів потреба в дослідженні ролі інноваційно-інвестиційних процесів у забезпеченні сталого розвитку далеко ще не вичерпана й не втрачає своєї важливості й актуальності. Недостатньо вивченими є напрями, що сприяють підвищенню та зміцненню інноваційно-інвестиційного потенціалу (на всіх рівнях економіки в територіальному та галузевому розрізах) як однієї з головних передумов сталого розвитку України та її регіонів.

Мета дослідження полягає в аналізі особливостей інноваційно-інвестиційних передумов забезпечення сталого розвитку.

Сталий розвиток як країни в цілому, так і її регіонів, вимагає формування адекватної ринкової інфраструктури, з усім різноманіттям форм фінансових, кредитних механізмів, економічних інститутів й інших інструментів і важелів економічної системи, що сприяють досягненню гармонічного розподілу всіх видів ресурсів. Одним із найважливіших компонентів такої системи є інноваційно-інвестиційні процеси, що не просто забезпечують відновлення старіючих виробничих фондів, але формують новий технологічний вигляд країни, який обумовлює рівень добробуту населення й ступінь антропогенного навантаження, необхідний для його досягнення [2].

Інноваційна активність українських підприємств, незважаючи на визнання на державному рівні вагомої ролі інновацій у створенні конкурентоспроможної та ефективної економіки, залишається низькою, про що свідчать показники інноваційної діяльності щодо кількості підприємств, які впроваджували інновації в Україні, та обсяги реалізованої ними інноваційної продукції [3]. Результати аналізу інноваційної діяльності в Україні свідчать, що питома підприємств, що впроваджували інновації, зменшилась у 2009 році у порівнянні з 2000 роком в 1,4 рази (рис. 1).

Значно зменшилась у 2009 р. у порівнянні з 2000 р. загальна кількість освоєних інноваційних видів продукції (майже на 82%). За 2000-2009 рр. питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової коливалася в межах 4,8-7,0% [3, 4]. Отже, наявного інноваційного потенціалу недостатньо для сталого розвитку як країни, так і її національних територій [4].

Основною причиною стримування інноваційної діяльності промислових підприємств протягом останніх років, за результатами опитування Державного комітету статистики України, є недостатній обсяг фінансового забезпечення (80,1%) [5]. В Україні на наукову та науково-технічну діяльність має припадати 1,7% від ВВП [6], проте фактично цього не відбувається.

Рис. 1 Інноваційна активність промислових підприємств у 2000-2009 рр.

Активізація інноваційної діяльності підприємств пов'язана передусім з пошуком джерел і форм інвестування, які мають забезпечити баланс між інноваційними витратами та фінансовими можливостями. Загалом низька інноваційно-інвестиційна активність вітчизняних підприємств зумовлена рядом проблем. У багатьох розвинених країнах основними джерелами фінансування інноваційного розвитку є бюджетні кошти, що виділяються в законодавчому порядку. Як відзначають українські дослідники, інноваційний шлях розвитку є найперспективнішим і регіональна економіка повинна орієнтуватися на інноваційний розвиток.

Практика впровадження (ухвалення) управлінських рішень щодо інноваційно-інвестиційного забезпечення сталого розвитку стикається з певними обмеженнями, серед яких, на нашу думку, необхідно виділити:

1. Економічні:
 - відсутність збалансованої структури виробництва;
 - високі темпи інфляції;
 - поглиблення процесів диференціації регіонального розвитку;
 - нерозвиненість фінансових інститутів;
 - низька інноваційна активність вітчизняних підприємств;
 - мала частка наукоємного виробництва та ін.
2. Екологічні:
 - неефективне використання та деградація природних ресурсів;
 - низька екологічна усвідомленість і мотивація суб'єктів господарювання та населення;
 - недосконалість еколого-економічних методів оцінки суспільно значимих проектів і програм та ін.
3. Соціально-демографічні:
 - низька якість життя населення, що не дозволяє зосередити увагу на вирішенні еколого-економічних проблем.

Враховуючи, що інноваційно-інвестиційні процеси в реальності взаємозалежні не тільки з виробничими, але й з іншими процесами, які комплексно протікають у соціо-еколого-економічній системі, мінімально достатньою умовою подолання таких обмежень, на нашу думку, є інноваційно-інвестиційна база, котра повинна бути спрямована на послідовне їх вирішення. Так, мінімізувати екологічні обмеження можливо лише за умови створення сучасного конкурентоспроможного та інноваційно спрямованого техніко-економічного підґрунтя. Внаслідок подібного розв'язання еколого-економічних проблем має відбутися покращення соціально-демографічної ситуації, яка, залежно від успішності попередніх перетворень, є чинником підвищення добробуту населення та визначає траєкторію подальшого розвитку національної економіки.

Орієнтація на сталий розвиток призводить до необхідності розробки напрямів екологізації економічної системи, реалізація яких визначається функціонуванням інноваційно-інвестиційної політики та стратегії на всіх рівнях управління. Оскільки якість розроблених інноваційно-інвестиційної політики та стратегії обумовлює можливість використання виробничого, людського та екологічного потенціалів, це зумовлює необхідність розробки такого планування інноваційно-інвестиційних процесів, що уможливить реалізацію конкурентних переваг та призведе до більш ефективного використання природного капіталу.

Людська цивілізація може розраховувати на сталий розвиток лише в тому випадку, якщо збільшить продуктивність використання ресурсів у чотири рази (удвічі скоротить витрати ресурсів з одночасним підвищенням удвічі їх віддачі). Деякі з країн мають ефективні апробовані екологічні розробки з таким і навіть більшим (в 20-100 разів) підвищенням продуктивності ресурсовикористання [7].

Таким чином, існують ефективні екологічні розробки, впровадження яких у країнах світу в змозі запобігти екологічній кризі та забезпечити сталий розвиток. Однак для України, як і для багатьох країн, вони не доступні. Ще й накладання економічної кризи на екологічну звужує можливості для здійснення екологічно орієнтованих перетворень.

Глибина сучасної екологічної кризи змушує вирішувати екологічні проблеми одночасно у всіх регіонах і країнах. У більшості країн існуючі методи захисту довкілля не ефективні і потребують революційних перетворень. Неможливість вирішення екологічних проблем країн окремо від інших зумовлюється, по-перше, повсякчасним впливом екологічного стану країн на

.....
сусідні території, зокрема трансграничним переносом забруднюючих речовин, по-друге, – можливістю виникнення глобальної екологічної катастрофи через катастрофу в одній із країн. Економічно розвинені країни, передаючи екологічні інновації та досвід їх упровадження більш відсталим в економічному плані країнам, створили б можливість уникнення екологічної катастрофи на планеті.

Звичайно, передача інновацій від країни до іншої країни пов'язана з певними труднощами. Інновації створюють конкурентні переваги країни, яка їх розробляє та впроваджує, на світовому ринку. Відповідно в умовах ринку вони мають високу ціну. Країни ж, які переживають економічну кризу, не в змозі їх придбавати. Однак гонка за прибутками без урахування екологічних факторів уже не можлива. Вона може принести тимчасовий успіх з подальшим колапсом. Тому для забезпечення сталого розвитку система екологізації інноваційної діяльності має формуватися також на міжнародному рівні, дозволяючи вирішувати нагальні екологічні проблеми.

До основних інноваційно-інвестиційних передумов екологізації економіки, на нашу думку, необхідно віднести:

- упровадження інноваційних технологій, спрямованих на узгодження еколого-економічних інтересів суб'єктів економічних відносин;
- активний розвиток національного ринку конкурентоспроможних екологічних товарів та послуг;
- урахування екологічного фактора (наслідків) при розробці різномасштабних проектів та програм (особливо, довгострокових);
- належне інвестиційне забезпечення суспільно значимих програм та проектів у сфері екологізації економіки.

Враховуючи, що сформовані інноваційно-інвестиційні передумови не відповідають сучасним потребам еколого-економічного розвитку, доцільним є практичне втілення наступних напрямів, які повинні сприяти покращенню інноваційно-інвестиційних процесів:

- активне запровадження міжнародного досвіду та співробітництва у сфері сучасного інноваційно-інвестиційного забезпечення екологізації економіки;
- формування ринково активних позицій споживачів щодо споживання екологічних товарів і послуг (екологізація споживання);
- запровадження дієвих інструментів стимулювання екологізації проектів і програм на стадіях їх розробки та реалізації;
- покращення інвестиційної привабливості виробничо-господарської діяльності;
- збалансований розподіл інвестиційних ресурсів, який повинен відповідати вимогам розвитку національного господарства.

Важливим механізмом забезпечення інноваційно спрямованої промислової політики є визначення пріоритетів стратегічного розвитку країни, які повинні врахувати загальне підвищення рівня науки, техніки, виробництва. Визначення пріоритетів – це лише початок, оскільки ще більш важливою є розробка програм, які забезпечать їхню реалізацію і передбачатимуть відповідне фінансування. Перш за все це стосується розробки програм розвитку територіальних комплексних систем.

Розробка інноваційно-інвестиційних програм розвитку територіальних комплексних систем – це комплекс заходів, які мають привести до відповідного результату в короткостроковому або довгостроковому періоді, залежно від масштабів. Тому в процесі розробки інноваційно-інвестиційної програми розвитку територіальних комплексних систем повинні враховуватись наступні фактори: специфіка території, потенціал території, пріоритетні напрямки розвитку, цілі й завдання та ін.

Управління інноваційно-інвестиційним розвитком територіальних комплексних систем потребує послідовного виконання таких основних функцій, як планування, організування, мотивування, контролювання та регулювання.

Для надання інноваційно-інвестиційним процесам бажаного динамізму, необхідним є, на нашу думку, чітке законодавче визначення меж, наявність правових норм, за допомогою яких інноваційно-інвестиційна активність суб'єктів господарювання сприятиме екоконструктивним процесам в економіці.

Інноваційно-інвестиційна політика держави повинна бути спрямована на забезпечення зростання обсягів капіталовкладень у сферу впровадження інноваційних технологій. Держава, використовуючи певні механізми, має забезпечити умови для формування та стимулювання

розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності насамперед через створення позитивного інвестиційного клімату внаслідок поліпшення загального міжнародного іміджу країни.

Стратегічною метою інноваційно-інвестиційної політики України повинно стати забезпечення позитивної економічної динаміки за рахунок використання комплексу «інвестиції-інновації», формування внутрішніх інноваційно-інвестиційних механізмів саморозвитку національної економіки.

Пріоритетним стратегічним завданням держави має стати стимулювання та підтримка інноваційного процесу, розвиток високих, а також орієнтованих на споживача технологій. Фундаментальним питанням для України є зменшення індустріального навантаження на природу, прискорене впровадження ресурсотехнологій, зокрема енергозберігаючих.

Таким чином, запропоновані напрями оптимізації інноваційно-інвестиційних процесів мають забезпечити післяумови, реалізація яких зумовить сталий розвиток. Вирішення суперечностей (проблемних питань) економічного стимулювання інвестиційної діяльності у сфері охорони навколишнього природного середовища та раціонального природокористування має відбуватися на основі послідовного розроблення та запровадження нових методів (інструментів), у першу чергу, позитивної мотивації, з урахуванням регіональних особливостей природокористування, основною метою яких повинне бути заохочення суб'єктів господарювання до екоконструктивної діяльності.

Перспективи подальших досліджень полягають у формуванні сучасного механізму інноваційно-інвестиційного забезпечення сталого розвитку, який повинен складатися з ефективних інструментів, методів, оцінок і критеріїв ефективності економіко-соціальних та еколого-економічних перетворень.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Юркевич А.В., Цапенко И.П. Российская наука на рынке / А.В. Юркевич // Вестник РАН. – 1999. – № 8. –С. 711.
2. Кліменко О. В. Інвестиційна політика як інструмент переходу до стійкого розвитку / О.В. Кліменко // Розвиток соціально-економічних відносин в умовах трансформації економіки України: зб. тез доповідей наук.-практ. конф. студентів та молодих учених. – Т 2. – Хмельницький. – 2007. – 218 с.
3. Статистичний щорічник України за 2008 рік / Державний комітет статистики. – К. : Консультант. – 2009. – 566 с.
4. Ключові тенденції інноваційного розвитку реального сектору вітчизняної економіки / В. В Куштим // Фінанси України. – 2008.–№11.–С. 117-122.
5. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник / Державний комітет статистики. – К. : Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України, 2007. –С.191.
6. Федулова Л.І. Перспективи інноваційно-технологічного розвитку промисловості України / Л.І. Федулова // Економіка України. – 2008.– №7.– С.24-36.
7. Вайзеккер Э. Фактор четыре. Затрат – половина, отдача – двойная. Новый доклад Римскому клубу / Э. Вайзеккер, Э. Ловинс, Л. Ловинс; [перевод А.П. Заварницына и В.Д. Новикова]; [под ред. академика Г.А. Месяца]. – М. : Academia, 2000. – 400 с.

О. В. Прокопенко, О. В. Клименко ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В НЕЗАВИСИМОЙ УКРАИНЕ

В статье исследованы особенности инновационно-инвестиционного обеспечения устойчивого развития. Выделены основные ограничения инновационно-инвестиционного обеспечения устойчивого развития. Обоснованы основные направления, которые содействуют улучшению инновационно-инвестиционной среды.

Ключевые слова: инновационно-инвестиционные процессы, устойчивое развитие, инновационная активность, экологизация.

O.V. Prokopenko, O.V. Klimenko INNOVATIVE-INVESTMENT PROVIDING OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The features of the innovative-investment providing of sustainable development are investigational in the article. Basic limitations of the innovative-investment providing of sustainable development are selected. The main directions that contribute to the advancement of innovation and investment environment.

Keywords: innovative-investment processes, sustainable development, innovative activity, ecologization.